

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Aliorum de vtraque re sententia. Memb. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

quod ex tali antecedente sequitur ponendum esse (in hoc enim tantum sensu minor deferuit argumento, eò quòd Petrum non peccare cras, ut est præcognitum à Deo nõ sit Petrum tollere aliquid, sed non ponere peccatum, quòd ex illo antecedente necessariò sequitur ponendum) neganda est, quando si non esset futura positio consequentis, ut potest non fore, numquam Deus præsciisset Petrum peccaturum, atque adeò non fuisset antecedens. Quare licet neque in potestate Petri, neque ipsius Dei sit iam nunc efficere, ut in Deo non fuerit talis præscientia, est tamen in potestate Petri, etiam nunc id efficere (hoc est, non peccare) quòd si, ut potest, esset facturus, non fuisset unquam illud antecedens. Quòd fit, ut ex potentia Petri ad non peccandum, non sequatur posse dari in bona consequentia antecedens verum, & còsequens falsum: quoniam si non esset peccaturus, ut potest, antecedens illud numquam omnino fuisset.

Ex iis quæ hæcenus diximus, iunctis iis quæ in concordia ad hunc articulum circa gratiam explanauimus, satis arbitror esse perspicuum, libertatem arbitrij nostri, & contingentiam rerum cum diuina præscientia apprimè còuenire, nec eam aliquo modo in causa esse, quominus, Deo opitulante, qui quantum cuique opus erit semper præstabit auxilium, in potestate nostra sit peccata omnia lethalia vitare, ab eisdem post lapsum resurgere, vitam denique æternam consequi vel amittere, per nõsecus ac si in Deo nulla esset præscientia futurorù. Quare cum non aliter Deus præsciat ea, quæ ad nostram salutem, aut condemnationem, quàm quæ ad alios effectus contingenter futuros spectant, neque ex diuina præscientia maiorem necessitatem illa, quàm hæc, consequatur: profectò sicut insana mentis reputaretur agricola, qui, de diuina præscientia sollicitus, segnis redderetur ad semina terræ mandanda, eaq; ratione ductus, quòd Deus ex æternitate omnia præsciat, & ut illa præsciuit ita ea euentura sint, vel semina terræ non mandaret, vel minus quàm alioqui foret mādaturus: quoniam, nihil impediente, aut conferente præscientia, ut sementem fecerit, ita metet: quòd enim plus seminis terræ commiserit, eò plus metet: quòd si nihil seminauerit, nihil colliget: quòd postea non diuina præscientia, sed suæ stultitiæ, ac culpa tribuere debet: ita etiam multò dementior censendus is est, qui de diuina præscientia sollicitus, simili ratione ductus, ad rectè operandum, vim sibi inferendum, vincendas tentationes, præstandumque ea, quæ ad maius beatitudinis præmium consequendum necessaria sunt, remissior ac segnior fuerit: neque postea præscientiam, & prædestinationem diuinam, sed seipsum incusare debet. Maximè cum agricola, vel aduerso cœli sydere, vel fortuitis euentibus, perdere laborem queat: ipse verò non alia ex causa, quàm voluntate sua, laborum suorum fructu possit frustrari: quin potius semper Deum eò ad maiora dona largiendam paratorem, ac promptiorem experietur, quòd se ipse magis strenuè ad illius obsequium accinxerit. Quod de agricola adhibitum est exemplum, accommodari etiam poterat, tum ægroto, qui, fretus Deum futura præscire, nollet morbo adhibere remedia: tum militi, qui eadem ratione ductus, procederet ad pugnam nullo armorum præsidio munitus: tum in finitibus aliis. Quare, nihil omnino de diuina præscientia solliciti, iuxta consilium Diui Petri, *satagamus ut bonis operibus certam nostram vocationem faciamus.* Quemadmodum enim diabolus, qui longè meliùs, quàm nos,

A nouit Deum omnia præscire, nihil de diuina præscientia sollicitus, nullum non mouet lapidem, diligentissimè obambulat, & circuit terram quaerens, quem deuoret: ita & nos libertati omni cura de diuina præscientia, Dei freti auxilio, nostram salutem diligentissimè operemur: ita enim fiet, ut absque ullo dubio sempiternam felicitàtem consequamur. Atque hæc in re satis cuiuscumque esse deberet, æternis oculis constituere, Deum esse Deum, hoc est, infinitam sapientiam, bonitatem, &c. ut in his, quæ supra multorum captum sunt, securè se ipsius bonitati, ac prouidentia committeret, satageretque pro sua virili parte quæ ipsius sunt cum diuina ope diligentissimè præstare.

DISPUTATIO XVIII.

De præfinitionibus, & vnde certitudo diuinæ scientiæ circa futura contingentia oriatur. Appendix.

UT dilucidior hæc disputatio sit, ac ne longitudine fastidium pariat: secunda erit in quatuor membra.

MEMBRUM I.

Aliorum de vtraque re sententia.

Quidam, ut tales Dei præfinitiones ad omnes actus liberi arbitrij non malos inducant, ac tueantur, quæ arbitrij libertatem ad eosdem actus de medio tollunt, scientiam illam mediam, quam disputatione præcedente, & aliis antecedentibus statuimus, atque ex suis principiis deduximus, testimonijque Scripturarum, ac sanctorum Patrum, imò & Scholasticorum corroborauimus (tametsi non eo nomine eam appellent) impugnant, ac totis viribus dissuadere conantur.

Contentundum namque, ut omnia vniuersim (exceptis actibus peccatorum) certò futura sint, aut certò non sint futura, pendere à sola libera præfinitione voluntatis diuinæ. Atque inde vltèriùs voluntatem quemadmodum in Deo comparatione omnium quæ ab ipso solo immediatè emanat, itemque comparatione eorum, quæ merè ex necessitate nature inde vltèriùs proficiuntur, non datur, nisi scientia merè naturalis, quæ antecedit liberum actum voluntatis diuinæ, & scientia merè libera, quæ eundem actum consequitur, sic etiam rem habere in his futuris contingentibus, quorum radix contingentia proxima est liberum arbitrium creatum, dummodò mala moralia non sint. Vnde volunt, quòd quemadmodum ea, quæ à solo Deo immediatè producuntur, aut vltèriùs ex eis solis nature necessitate proficiuntur, ante liberum actum voluntatis diuinæ solum cognoscuntur merè naturaliter in ratione tantum possibilem, accedente verò præfinitione diuinæ, liberòve actu voluntatis diuinæ, quo Deus eas solas producere statuit, aut cum eis generali concursu in ea influere, quæ inde vltèriùs proficiuntur, in ea ipsa præfinitione, actiue libero voluntatis, liberè cognoscuntur certò futura: sic etiam ea omnia quæ pendent à libero arbitrio creato, tam Angelico, quàm humano, & moraliter mala non sunt, siue ad illa cooperetur Deus peculiari, ac supernaturali auxilio, siue solo generali, ante diuinam præfinitionem, actiueve libero voluntatis diuinæ, quò statuit, & creare arbitrium,

&c

Concluditur
in præfinitione
libertatis arbitrij
et contingentia rerum
cum diuina præfinitione.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
PADERBORN

& illud in tali ordine rerum, & circumstantiarum collocare, atque naturaliter, vel supernaturaliter tali, vel tali modo illud adiuuare, & cum eo concurrere, solum ea cognoscere scientia merè naturali, nulla verò ratione, etiam ex hypothesi, scientia illa nostra media, quæ potuerit non esse in Deo: eo verò ipso, quòd omnia quæ commemorata sunt prædefiniuit, certò libera scientia in sola, atque ex sola illa præfinitione cognouisse ea futura: quoniam voluntas illa, seu præfinitio Dei ita cooperandi cum libero arbitrio creato est voluntas Dei efficax, ut vnumquodque eorum futurorum contingentium sequatur, & concursus, quo statuit ex parte sua eo modo cooperari in tempore, siue is naturalis sit, siue supernaturalis, est concursus efficax, ac proinde existente tali præfinitione diuina non potest in sensu composito non sequi effectus: tamen si subiungant, posse in sensu diuiso non sequi. Vnde hi auctores, non solum supernaturalia Dei auxilia diuidunt in ea, quæ efficacia ex se, & ex natura sua sint ad mouendum arbitrium creatum, & in ea, quæ ex natura sua ad id sint inefficacia, sed etiam auxilia & concursus Dei naturales ad actus non malos liberi arbitrij diuidunt similiter. Atque ita volunt, præfinitio auxilio, aut concursu Dei efficaci, certò sequi consensum, effectumque non malum liberi arbitrij, ad quem Deus arbitrium mouet: illo autem absente, etiam si adsit auxilium seu concursus ex se inefficax, certò non sequi. Imò volunt, sequi solum tam intentum actum liberi arbitrij, quam intentum fuerit auxilium, seu concursus efficax, quo à Deo ad talem actum arbitrium mouetur, ita ut certitudo tota, tum quòd hic, & nunc sit is actus, tum etià quòd sit tam intentus, aut remissus, proueniat ex qualitate concursus quo à Deo arbitrium mouetur, & cum illo cooperetur. Iuxta hoc consequenter volunt, totam certitudinem scientiæ diuinæ circa hæc futura contingentia, quòd futura sint, aut non sint, pendere solum à prædefinitione illa, qua Deus statuit hoc, vel illo modo cooperari cum libero arbitrio, illudque mouere ad actus non malos: quia si statuit illud mouere auxilio ex se efficaci, certò & infallibiliter consentiet, & eliciet actum: eò quòd voluntas illa diuina sit efficax, ut sit talis actus, quæ proinde frustrari non potest: si verò statuit non ita illud mouere, esto decreuerit mouere auxilio ex se non efficaci, certò & infallibiliter non consentiet neque eliciet actum: quippe voluntas illa inefficax sit, ut is actus sequatur. Quare existente sola scientia naturali Dei, qua Deus nouit ea omnia quæ possibilia erant per arbitrium creatum, eo ipso quòd Deus prædefiniuit, seu ex æternitate statuit, hoc vel illo modo in tempore cooperari, & mouere, seu determinare arbitrium efficaciter, hoc est, auxilio seu concursu ex seipso efficaci, nouit certò & infallibiliter in ea ipsa atque ex ipsa præfinitione, qui actus liberi arbitrij non mali essent futuri, sine scientia media, qua prævideret, ex hypothesi, quòd ita vellet illud mouere, & coadiuuare, quid esset futurus: quoniam in sensu composito eo ipso, quòd ita statuit illud mouere, & determinare ad actum, non potest liberum arbitrium non elicere talem actum, neque quòd motio illa & concursus Dei, quem in tempore exhibebit, efficax sit, vilo modo pendet à libero arbitrio, quasi in potestate arbitrij sit, indifferenter illi consentiendo, aut non consentiendo, efficax, aut inefficax illud reddere.

Consequenter ad ea quæ hæcenus dicta sunt, vterius volunt, ante æternam Dei prædestinationem, nostro intelligendi modo, præcedere in Deo

A electionem quorundam ad æternam beatitudinem voluntate absoluta & efficaci, ante vllam præuisionem mediatorum, & vsus liberi arbitrij, etiam ex hypothesi futuri: itemque præcedere reiectionem cæterorum voluntate similiter absoluta. Prædestinationem verò adulti postquam esse volunt, in præfinitione, seu volitione conferendi auxilia efficacia, quibus ita arbitrium creatum determinetur, ut certò, certitudine proueniente ex qualitate auxiliorum, exequatur opera, in eisque perseueret, quibus ad vitam æternam deueniat. Vnde totam certitudinem, quòd talis bonus vsus liberi arbitrij sit futurus, & consequenter quòd futura sint ea bona opera, in eisque perseuerandum sit vsque ad finem vitæ, reducunt in efficacitatem auxiliorum, & per consequens in præfinitionem, seu æternam Dei voluntatem absolutam & efficacem conferendi ea auxilia in tempore. Atque inde prouenire affirmant totam certitudinem, & infallibilitatem scientiæ liberæ, qua Deus post eam præfinitionem cognoscit futura esse ea opera, bonumque vsum liberi arbitrij: non verò ex aliqua etiam scientia media, qua altitudine sui intellectus ante eam præfinitionem penetrauerit, quid futurum esset per arbitrium sub eis auxiliis, quasi statueret Deo ita ex sua parte optulari, possit per arbitrium creatum esse oppositum, & si futurum esset, id præuisionem. Quia enim negant liberum arbitrium sub eis auxiliis, statim eam præfinitione Dei æterna posse in sensu composito oppositum, consequenter negant scientiam mediam, quæ indifferenter Deus cognoscere potuerit vnum vel alterum esse futurum pro sola creati arbitrij libertate ex hypothesi, quòd ex sua parte vellet eo pacto auxiliari.

Iuxta eadem fundamenta etiam docent, omnem actum seu effectum liberi arbitrij non malum, ita prouisum esse à Deo in particulari, ut certò & infallibiliter sit futurus ex solo ordine diuinæ prouidentia seu præfinitionis, ut sit in singulari: stoma-chanturque aduersus eos, qui contrarium affirmant. Censent namque hi auctores, nulli cuiusmodi actui, etiam si is merè naturalis sit atque ex se indifferens, ut bonus sit moraliter, & facillimus ut exerceatur esse posse sine concursu Dei ex natura sua efficaci, quo arbitrium præmouetur, atque ad eum producendum determinetur, præsentique eo concursu & præmouitione Dei, non posse arbitrium in sensu composito non consentire, & producere illum: eaque de causa voluit, quòd quia Deus ad quemcumque cuiusmodi actum seu effectum liberi arbitrij prouidit ex æternitate de eiusmodi præmouitione efficaci, & determinatione liberi arbitrij, præfinitiendo illam conferre, vnusquisque eorum est certus & infallibilis ex tali præfinitione, ordinæ diuinæ prouidentia.

Mouent iidem auctores quæstionem, vtrum Deus cognoscat futura fuisse ea contingentia, quæ nunquam erunt, de quibus Scriptura commemorat futura fuisse ex quadam conditione, quæ neque extitit neque existet: eaque proinde hi auctores appellat futura contingentia conditionata. De horum numero sunt illa, de quibus disputat. 14. mentionem fecimus, nempe penitentia Tyriorum & Sidoniorum, si apud eos facta fuissent virtutes, quæ Corozaim & Bethsaida factæ sunt. Descensus Saulis in Ceilam, tradendumque Dauidem in manus Saulis, nisi Dauid inde aufugeret. Et iustos aliquos lapsuros in peccata lethalia, nisi morte de hoc sæculo nequam misericorditer à Deo præterirentur.

Reiecta verò tamquam periculosa sententia eorum,

Conditionata
futura con-
tingentia quæ

Cognoscant
à Deo.

Qualiter
falsa quorundam
sententia.

rum, qui negant Deum cognoscere futura ea fuisse ex illa hypothese seu conditione, merito hi autores partem tuerentur contrariam. Addunt tamen, quia nunquam futura erant, Deum solum cognoscere ea, ut possibilia, perinde, atque cetera, quae esse possunt, & futura non sunt. Renuunt namque concedere medium inter futurum simpliciter & possibile merum, idque ut mediam scientiam effugiant: cum tamen in se proposita, nisi incidere velint in periculosam aliorum sententiam, quam reiciunt, & manifeste verbis Christi Matthaei 1. 1. repugnare velint, medium illud sic concedendum, nempe futurum ex illa conditione, quod proximus accedit ad futurum simpliciter, quam si futurum ex eadem conditione non esset, solumque ea hypothese data, esset possibile. Etenim, cum possibilis esset poenitentia tam Tyriorum & Sidoniorum, quam habitatorum Corozain, & Bethsaida: & ex hypothese quod eadem virtutes utrobique fierent, asseruerit Christus poenitentiam Tyriorum & Sidoniorum futuram fuisse: cum tamen poenitentia habitatorum Corozain & Bethsaida: ex eadem hypothese non fuerit, sed solum permanerit intra limites rei possibili: sane concedendum est, medium quod intendimus inter futurum simpliciter, & merè possibile: quod quia in Tyriis & Sidoniis, data ea hypothese, proveniebat ex minore duritie, & culpa proprii arbitrij, quam fuerit culpa & durities habitatorum Corozain, & Bethsaida, idcirco Christus ea in parte praeferit Tyriis & Sidonios habitatoribus Corozain & Bethsaida, tolerabiliusque dixit futurum illis in iudicio, quam his aliis. Dixi, concedendum esse illud medium, nisi incidere velint in periculosam sententiam, quam reiciunt: quoniam assertores periculosae illius sententiae sanè non negabant, Deum cognoscere, ut possibilia eiusmodi futura conditionata, sed solum ut media inter futura simpliciter, & merè possibilia per facultatem arbitrij hoc est, futura, non simpliciter, sed secundum quid, videlicet ex hypothese illa nunquam futura.

Quo loco obferua, autores, cum quibus disputamus, cum certitudinem totam, quod contingentia sint futura, referant in concursum, seu auxilium efficacax, atque in praefinitionem diuinam illud conferendi: sola autem virtutes, quae Corozain & Bethsaida factae sunt, non sint ex se auxilium efficacax, eò quod habitatores eorum locorum non fuerint illis conuersi: utique censent, atque, si eorum verba expendas, volunt, ex illa sola hypothese, neque habitatores Tyri & Sidonis fuisse conuertendos, sed ex eo fuisse conuertendos, quia simul Deus praefiniuisset conferre illis auxilium efficacax, quod si similiter conferre praefiniuisset habitatoribus Corozain & Bethsaida, hi etiam conuertenterent. Vnde vides, ut effugiant scientiam mediam, constituentque concursus, seu auxilia ex se efficacax, atque praefinitiones, quales explicatae sunt, defendant, enervare, ac praertere verba illa Christi Matt. 1. 1. Si namque ex hypothese, quod virtutes illae factae fuissent in Tyro & Sidone, conuersi non fuissent Tyrij & Sidonij, nisi ultra illas Deus conferre illis praefiniuisset auxilium aliud ex se efficacax, quod illis non fuit collatum, & cum quo viri Corozain & Bethsaida: conuertenterentur, si ipsis similiter esset praefinitum, quid quae so est, quod Christus viris Corozain & Bethsaida: improperat; Cum Tyrij & Sidonij non minoribus auxiliis, quam ipsi, ad suam conuersionem eguerint; Et utriusque, quantum ex se est, iuxta horum Doctorum sententiam, pares sint, ut conuertantur, aut non conuertantur, nec plus à quorundam arbitrio, quam

Adolma in D. Thom.

A aliorum, id pendeat; Legitimam verò illorum verborum expositionem tradidimus in nostra Concordia disp. 8. ad hunc articulum, ubi ostendimus, auxilia gratiae non habere ex sua natura, quod efficacax sint, aut non sint, sed id pendere ex eo, quod arbitrium eis motum, & excitatum consentire, & cooperari velit, aut non velit, ut Concilium Tridentinum perspicue definit.

Quamuis autem ad conuersionem nostram utrumque necessarium sit, nempe quod Deus auxilio gratiae superuenientis excitet, & moueat nostrum arbitrium, & quod arbitrium consentiat & cooperetur quia tamen Deus semper est ad ostium paratus, ut auxilio gratiae pulset ac moueat, si per nos non steterit: & miracula in nostro conspectu facta vim maximam habent ad nos permouendum ad consensum, ut ibidem ostendimus: inde effectum est, ut Christus, qui omnes per auxilium gratiae prauegnit, & cooperantis paratus est adiuuare, merito habitantibus Corozain & Bethsaida: improperet, quod cum tot signa & virtutes in ipsorum conspectu sint facta, noluerint ex parte sua praebere suam consensum ad poenitentiam & ad conuersionem: quem tamen Tyrij & Sidonij praebuissent, si in illorum conspectu eadem signa fuissent facta.

C Autores, cum quibus disputamus, postquam nostra legerunt, praeter viam haecenus explicatam, qua Deus in particulari actus liberi arbitrij creati per concursum aut auxilium efficacax praefiniat, aliam quoque tradunt, per quam certò & infallibiliter Deus cognoscat, quae contingentia futura sint, aut non: tamen si in progressu sui operis ea non vtantur, sed soli primae adherant, quam solam docuerant antea, & iuxta quam cetera tradiderant.

D Deum enim, Deum comprehensione suae essentiae, in qua tanquam in obiecto primario, eminentissimo, longèque excellentiori modo, quam in se ipsi sunt, cetera omnia (ut nos dicebamus) comprehendit, cognoscere omnia quae per arbitrium creatum futura re ipsa sunt, ex hypothese, quod illud statuat creare in tali ordine rerum & circumstantiarum, intendendo ut faciat hoc, & permittendo ut faciat illud in particulari; quin Deus arbitrium ipsi determinet in particulari, sed potius liberè illud relinquat, ut vel contineat actum, vel se ipsum in vnam, aut alteram partem flectat. Addunt tamen, Deum hoc cognoscere per scientiam naturalem in essentia & ideis, quae naturaliter Deo representant, non solum in esse possibili, sed etiam in esse futuro, ea omnia quae per arbitrium creatum sunt futura. Cum enim, inquit, ex hypothese, quod arbitrium creetur, & collocetur in hoc, vel in illo ordine rerum & circumstantiarum, altera contradictionis pars cuiusque futuri contingenti, quod sub ipsius est potestate futura sine neque ex tempore incipiat esse in Deo idea, qua naturaliter intellectui diuino ea pars representetur, sciendum est, esse in Deo ex aeternitate ante actum liberum suae voluntatis talem ideam, quatenus in ipsa essentia, ut nostro intelligendi more cum actum prauegnit, sunt omnia eminenter, etiam futura contingentia in esse futuro.

F Haec omnia, licet ex nostra doctrina, paucis mutatis, decerpta sint, ut tamen eorum auctores rectè asserant, longè ab ea distant. Quatenus verò ab ea discrepant, videtur excogitata, ut nostram scientiam mediam fugiant, eoque ipso de medio eam arbitrij libertatem tollant, quam asserere videbantur desistendo à praefinitionibus per concursum Dei efficacem, qui arbitrium in particulari determinaret, liberumque proinde linqueretur, ut se in quam mallet, flecteret partem.

Via alia eorundem qua Deus conditio nata, cetera que contingit cognoscat.

Refellitur.

T In

illo pendent, licet naturalis fuerit in Deo, ut distinguitur contra liberam, eò quòd liberum actum voluntatis diuinæ antecedit, non tamè fuerit ita Deo innata, quasi non potuerit non fuisse, ac proinde sit scientia medià, quam auctores, cum quibus disputamus, negant esse in Deo ante liberum actum suæ voluntatis. Et obserua, quòd cum scientia illa non solum antecedit omnem actum voluntatis diuinæ, sed etiam sit cognitio, qua veluti illuminatur, ac ducitur voluntas ad volendum, dum per eam obiectum ei ostenditur, tum illud, in quod solum naturaliter, tum etiam illud, seu ea, in qua liberè potest ferri, nullo modo potest esse liber, sed omnino esse debet naturalis, ut distinguitur contra liberum.

Deinde displicet in ea sententia, quòd in idea diuina ponatur representatio futurorum contingentium in esse futuro: cum, vt supra dictum est, tam entitates illorum, quam eorumdem existentia, solum ex idea represententur, & cognoscantur vt possibiles, & quo pacto poni in esse possint, non verò vt futura: quia id pendet à determinatione voluntatis artificis, quæ est posterior idea, idæque representatione. Neque determinatio diuinæ voluntatis representari potest in idea: tum quia diuinæ voluntatis, determinationisque illius, non datur idea, sed solum creaturarum: tum etiam, quoniam diuina voluntas in se est indifferens & libera, vt in quam partem maluerit se ipsam determinet, ac proinde ante eam determinationem, neque est, neque esse potest in Deo aliquid, quod repræsenter in quam partem se debeat determinare. Et cum non detur natura superior Deo, quæ ipsum eminentissimo modo contineat, sicut ipse modo eminentissimo continet quocumque arbitrium creatum: vtique, non sicut ipse, propter excessum infinitum suæ cognitionis supra entitatem & perfectionem cuiusque arbitrii creati, eminentissimumque modum, quo illud comprehendit, agnoscit in quam partem creatum arbitrium se flectere pro sua libertate debeat, sic vel ipse, vel quicumque alius, ante determinationem suæ voluntatis agnoscit, in quam partem se flectere debeat. Neque id necessarium est, vt in eo priori dicatur se ipsum comprehendere: quoniam ad se ipsum comprehendendum, satis est, quòd penetret omnia ad quæ sua potentia, suus intellectus, & sua voluntas se possunt extendere, atque adeò sufficit, quòd in sua voluntate circa quocumque obiectum penetret partes omnes, ad quas se potest determinare. Sicut enim ex eo, quòd modo non cognoscat se habuisse multas determinationes circa varia obiecta, quas potuit habere, & si habuisset, agnosceret eas, non definit se ipsum comprehendere, quia cognoscit eas omnes fuisse possibiles, & fuisse futuras, si ipse ad eas sese voluisset determinare: sic etiam in illo priori non definit se ipsum comprehendere ex eo, quòd ante suam determinationem non agnoscat in quam partem se debeat determinare: quia penetrat omnes, in quas potest se determinare, esseque eas omnes in sua potestate seu arbitrio: quod vt liberum, minimeque tunc circa quocumque obiectum creabile ad vnum determinatum, agnoscitur.

Præterea, vt disputatione præcedente dicebamus, non video quomodo Deus ante determinationem suæ voluntatis agnoscere possit, in quam partem ea se sit determinatura, & quòd postea liberè, & non necessariò, in eam se determinet. Quoniam cognitio illa esset infallibilis & certa, quia Dei, & naturalis, vt distinguitur contra liberam, vt supra ostensum est: quoniam antecederet omnem actum liberum diuinæ voluntatis, essetque

Molina in D. Thom.

A actus, quo diuina voluntas veluti illuminaretur, ac duceretur ad primò volendum, qui proinde actus esse non potest imperatus à voluntate, aut liber, sed necessarius: non autem intelligo, quomodo stare possit, vt vnum & idem suppositum prius cognoscat tali genere cognitionis certæ & naturalis determinationem futuram suæ voluntatis, & postea liberè, & non necessariò, in eam partem se determinet, ac proinde quomodo omnia necessitate naturæ non eueniant, vt à tali cognitione, & determinatione voluntatis proficiantur ac pendent.

B Ad argumentum contrariæ opinionis dicendum est, vt diuina voluntas quasi ducatur à diuino intellectu & à rationibus idealibus ad volendum, necesse non esse, vel id eas representare res in esse futuro, vel notitiam diuini intellectus in esse futuro eas agnoscere: sed satis esse, si in esse possibili, & quo ad modum quo fieri possint, idæ illas representent, & notitia intellectus eas agnoscat: vnde negandum est, aliter res futuras splendere aut præsentari in diuinis ideis, vel cognosci à diuina scientia in illo priori. Ad id verò, quod de comprehensione illius decreti in illo priori, & de comprehensione, vniuersalitate, & perfectione diuinæ scientiæ in eodem priori, subiungitur, dicendum est. Vt aliqui comprehendatur, necesse non esse, vt cognoscat esse futurum: sic enim Deus non comprehenderet res, quæ numquam erunt: sed satis esse, si cognoscantur omnes modi possibiles illius: id quod de suo libero decreto cognoscit Deus in illo priori: cognoscit namque totam vim, entitatem & perfectionem illius, omnesque modos quibus potest illud determinare agnoscendo singulos futuros, aut non futuros in eodè nunc æternitatis, prout posterius, nostro intelligendi modo cum fundamento in re, voluerit eos determinare, aut non determinare: quòd satis est ad comprehensionem illius: præsertim pro illo statu, in quo cõsideratur, prius nostro intelligendi modo, quam decretum illud ad intra in Deo emanet. Sicut enim nullum est absurdum, quòd Deus, vt in illo priori nostro modo intelligendi spectatur, nondum intelligatur habere decretum ipsum, actumve suæ voluntatis, non solum prout habet rationè liberi, sed etiam, vt habet rationè naturalis, quo se ipsum diligit: sic maiori cum ratione, nullum est absurdum, quod sua scientia non intelligatur tunc habere rationè libera, cognitionisve in quam partem decretum illud liberè se determinabit, sed solum, in quas partes se possit liberè determinare: maxime cum, quòd decretum illud se sit determinaturum in hac partem, aut illam, solum addat supra se ipsum respectu rationis, vt ex dicendis in progressu huius operis patebit, qui etiam respectus tunc cognoscitur in ratione possibilis, & futuri, non simpliciter, sed si in eam partem se velit voluntas determinare. Quo loco obserua, prioritatè nostro modo intelligendi cum fundamento in re, de qua est sermo, non esse prioritatem quasi detur instans, vel natura, vel temporis, in quo sit vnum, & non sit aliud, vt vult Scotus, falsumque esse in progressu huius operis ostenditur: sed solum in eo esse postam, quòd propter dependentiam actus voluntatis à notitia intellectus, & non è contrario, concipitur vnum à nobis tamquam præsuppositum, quando nondum concipitur aliud: cum tamen in re sint semper coniuncta: imò actus intellectus diuini voluntatis, ceteraque attributa se mutuo includant, vt in materia de sanctissima Trinitate dicitur. Quare sicut ex eo, quòd attributa à nobis concipiuntur vnum præcisè à alio, nequam vnum carer in re perfectione alterius: sic in re

Ad argumentum aliorum.

proposita ex eo, quod scientia diuina, vt prærequi-
sita est ad actum voluntatis, concipiat à nobis, vt
nondum habens adiunctam notitiam determina-
tionis eiusdem actus, non proinde in re est aliquan-
do sine ea notitia, quasi in re aliquando detur in
Deo scientia naturalis, quin simul habeat adiunctam
rationem scientiæ liberæ.

Illud addendum est, vt integrè argumento satis-
fiat, scientiam diuinam non esse magis vniuersalè,
aut magis perfectam ex eo, quod per eam cognosca-
tur aliquid futurum: alioquin aliqua perfectio dees-
set Deo, aut vniuersalitas ipsius scientiæ ex eo, quod
multa non sint futura, quæ statuere potuit vt essent,
& si statuisset, cognosceret modò esse futura: cum
tamen modò futura ea non agnoscat. Quia ergo
Deus ea, quæ non sunt futura, cognoscit vt possibi-
lia esse, & vt futura, si ea ipse statuere voluisset, vt
essent: neque maior, aut distincta perfectio est in
Deo, cognoscere aliquid vt futurum, quàm vt pos-
sibile, & futurum, si ipse statuere id velit, aut volu-
isset: inde efficitur, vt siue Deus cognoscat aliquid fu-
turum absolute, siue non, sed possibile ac futurum
ex hypothesi, non minor perfectio & vniuersalitas
sit in sua scientia. Adde, semper diuinam scientiam
naturalem habere in re adiunctam scientiam libe-
ram, vt dictum est: tamen si à nobis concipi vnà pos-
sit ante aliam, & sine alia.

MEMBRUM II.

Præcedens sententia impugnatur.

Autores sententiæ membro præcedente relate,
neque possunt, neque videntur negare scien-
tiam Dei mediā per comparationem ad actus ar-
bitrij creati malos moraliter.

*Peccatorū
comparatio-
ne, nec præ-
finitiones, nec
concursum
Dei efficacie
constituunt.*

In primis, quia comparatione eorum non consti-
tuunt concursum Dei efficacem, sed, quod sequan-
tur, meritò tribuunt determinationi influxusque
proprio liberi arbitrij ipsius, quo sua libertate con-
cursum Dei generalem, ex se indifferentem vt illi,
aut alij longe diuersi sequantur, ad eos actus deter-
minat: eaque de causa peccata, etiam materialiter
sumpta, non Deo concursum generali influenti, sed
ipsi arbitrio tamquam propria & particulari eorum
causa nobiscum tribuunt, vt ex his quæ membro
præcedente, & disput. 7. regulimus, est manifestum.
Imò verò ad actus malos, moraliter non constituunt
concursum generalem Dei in causam, quo eam mo-
ueat, & applicet ad operandum, sed solum concur-
sum generalem cum causa immediatum in effe-
ctum, vt disput. 7. relatum est.

Deinde, quia comparatione eorundem actuum
non constituunt Dei præfinitiones, vt membro præ-
cedente visum est, eò quod Deus non determinet
ad eos actus arbitrium creatum, sed ipsum sua li-
bertate & nequitia ad eos se determinet.

Tertio, quoniam testimonia sanctorum Patrum,
quibus disputatione præcedente confirmauimus
scientiam mediā, dum docent: non ideo actus ar-
bitrij nostri futuros fuisse, quia Deus præsciuit eos
fyturos, sed è contrario, quia futuri erant pro arbi-
trij libertate, ideo Deum eos præsciuisse: expo-
nunt hi autores de actibus peccatorum, de quibus
solis id verum esse censent: eò quod Deus illos non
prædefiniat, neque ad eos moueat & determinet ar-
bitrium: secus autem de actibus arbitrij non malis,
qui idcirco, inquirunt, sunt, quia præfinitur à Deo, ex
solâque ea præfinitione certum est eos esse futuros, non
verò ex mediâ aliqua scientia, qua, ex hypothese quod

A arbitrium creetur & collocetur in aliquo ordine re-
rum & circumstantiarum, absque alia præfinitione, al-
titudine diuini intellectus certo futuri præfinitur.

Quia ergo scientia, qua Deus præiudic, quæ
peccata per quodcumque arbitrium creatum sint
futura, certa est: neque certitudinem illius referre hi
autores possunt in præfinitionem diuinæ volunta-
tis ac determinationem, qua arbitrium creatum ad
actus malos determinet, vt ex iis, quæ ex ipsorum
sententia relata sunt, constat: neque sit aliud, in quod
reduci possit, præter certitudinem scientiæ mediæ,
qua altitudine sui intellectus, eminentissimæque
comprehensione arbitrij creati in sua essentia, certò
id, quod in se erat incertum & contingens in vtram-
uis partem, cognouit, nempe in quam partem arbi-
trium pro sua libertate se esset flexurum ex hypo-
thesi, quòd in hoc vel illo ordine rerum & circum-
stantiarum collocaretur, sciturus contrariam, si, vt
potest, continere deberet consensum in peccatum,
aut dissensum esset eliciturus: consequens profectò
est, vt circa actus peccatorum videantur eam admir-
tere: idque attestantur multa, quæ, quando de acti-
bus peccatorum sermo est, docent.

Nisi forè cum iis, quos disputatione 15. impu-
gnauimus, certitudinem scientiæ, qua Deus scit,
quæ peccata sint futura, reducere velint in certi-
tudinem & infallibilitatem, quòd voluntas creata
eo ipso circa materiam cuiuscumque virtutis pec-
cat, quòd efficaciter à diuina voluntate non deter-
minetur ad bene operandum: quasi in prædefinitio-
ne ad quos actus non malos liberum arbitrium crea-
tum concursum, aut auxilio ex sua natura efficaci de-
terminetur, certò, certitudine quæ ex ipsomet obie-
cto proueniat, conspiciat Deus, tum qui actus non
mali sint futuri, tum etiam quæ peccata, & qua in-
tensione aut remissione elicita, & in quo temporis
puncto cum cæteris circumstantiis, tam per com-
missionem, quàm per omissionem sint futura: quasi
voluntas eo ipso non possit ea euitare, sed ex se, po-
sita ea præfinitione circa solos actus non malos, de-
terminata sit ad ea omnia eo pacto contra rectam
rationem & legem Dei committenda ac omittenda:
& quasi ea sit conditio intrinseque natura cuiusque ar-
bitrij creati, siue illud Angelicum sit, siue huma-
num, vt in quocumque temporis momento, & in
quocumque rerum ordine sub quibuscumque circum-
stantiis collocetur, etiam si in gratia gratum faciente
sit, & in statu in quo Angeli & primi parentes ante
peccatum fuere, ea omnia contra rectam rationem &
legem Dei tunc committat & omittat: & quàm maxima
intensione poterit ea committat, quæ tunc commit-
tere & omittere possit, nisi à Deo per determinatio-
nem efficaci concursum ad actus non malos inde re-
tardetur, ac retrahatur: ita vt dicendum sit, arbi-
trium omne creatum, sponte quidem, at naturæ ne-
cessitate ferri in ea omnia peccata, quæ valent com-
mittere, eatenusque solum in ea non incidere, qua-
tenus auxilio efficaci, ad actus non malos elicien-
dos, consequenter retrahitur, & cohibetur à pec-
catis committendis. Hæc quippe omnia necessaria
sunt ad ea via tuendam certitudinem in scientia
Dei circa peccata futura. Si namque liberum ar-
bitrium sua innata propensione non fertur natu-
ræ necessitate in genus omne peccati, quod in
quocumque instanti, & sub quibuscumque circum-
stantiis potest committere aut omittere, sed inte-
grum illi est ab aliquo se continere, aut remissius,
vel intentius peccati actum elicere, aut quamuis
aliam circumstantiam variare, certò Deus ea sola
via non cognosceret certò & infallibiliter, quæ pec-
cata